

Bayağılığa Destek Olmak: Rejimler İçin Bir Can Simidi Mi, Yoksa Onları Dibe Batıracak Bir Taş Mıdır?

Her yerde gözlemlediğimiz, hızla yayılan bayağılığın (futbolcuların, şarkıcıların, dansçıların, önemsiz kişilerin, ahlaksızların yüceltilmesi ve onlara büyük paralar harcamak, onları yıldız, rol model ve bir ideal haline getirmek) bir tesadüf, önceden takdir edilmiş bir kader ya da hayalet elektronik iletişim dünyasının doğal bir sonucu olmadığı, aksine insan şeytanlarının gece gündüz kurdukları plan ve tuzakların bir sonucu olduğu artık hiç kimse için bir sır değildir. Nitekim bu alanda bu hususu teyit eden, dahası bunu teorileştiren ve insanları kontrol etmek, onları baştan çıkarmak, meşgul etmek ve benzerlerini yapmak için temeller ve mekanizmalar ortaya koyan birçok yazılar yayınlanmıştır...

Bu durum (bayağılığın yayılması ve üretilmesi) sadece üçüncü dünyayla sınırlı değildir, aksine küresel bir olgu olup hiçbir ülke bundan hali değildir; bu da bu planın yerel değil, aksine küresel olduğuna ve bu işi idare edenin tek bir el olduğuna, geriye kalanların ise gerek ikna gerekse zorlama ile onun arkasından yürüdüğüne açıkça delalet etmektedir.

Bu baştan çıkarmadan kastedilenin şu iki temel husus olduğu da tartışılmazdır:

1- İnsanları siyasetten, yöneticileri ve rejimleri eleştirmekten, tüm ciddi meselelerden ya da gerçek bir değişim gerçekleştirebilecek her şeyden uzaklaştırmak, böylece gerek rejimlerin istikrarını gerekse yöneticilerin ve derin devletin tahtlarının istikrarını korumak.

2- Küresel ekonominin çarklarını kontrol eden büyük şirketleri daha da zenginleştirmek için insanları, kontrolsüz ve haksız bir şekilde daha pervasız bir tüketime sevk etmek.

Soru şudur: Bu şekilde bayağılığı yaymak, talep edilen maksadı gerçekleştiriyor mu?

İkinci noktaya gelince; cevap, büyük olasılıkla evettir; zira kadın veya erkek bir influencer'ın (etkili kişi) belirli bir ürünün reklamını yapması yeterlidir; çünkü ister ürün gerçekten yararlı olsun ya da olmasın, ister influencer'ın söyledikleri doğru olsun ya da olmasın ürün için siparişler yağmur gibi yağacaktır. Nitekim insanlar arasında formalitelere ve "trend" ya da "elitlerin" üzerinde hemfikir olduğu belirli bir görünüme sahip olma konusunda hummalı bir yarış olduğu açıktır! Bu açıdan bayağılık, insanların düşünme ve ayırt etme yetisini felç ettiği gibi karar alma yetisini de felç etmiş ve bunun yerine sürü psikolojisi denilen şeyi getirmiştir; örneğin ben insanların satın aldığı şeyleri ihtiyacım olduğu için değil insanlar öyle yaptığı için, ya da beğendiğim bir influencer öyle yaptığı için, ya da o şeye sahip olmak beni belirli bir sosyal sınıfa ait hissettirdiği için satın alıyorum ki giysiler, ayakkabılar, çantalar, restoranlar, seyahatler ve markalar da aynı şekildedir; yani satın alma veya harcama kararlarını harekete geçiren

pratik ihtiyaçlar değildir, dahası etkili olsa bile bu etki çok azdır; ancak kişinin karar almasını etkileyen temel faktör “bayağılık” baskısıdır.

Peki ilk nokta nedir?

“Bayağılığın” insanlar arasında, siyaset ve yönetim işlerine karşı bir nefret oluşturduğu kesindir; zira işlerle meşgul olmak şüphesiz büyük bir ciddiye, düşünceyi ve mücadeleyi gerektirdiği gibi bir de bunun bedeli vardır; zira kişinin maddi sıkıntıya düşmesine, tutuklanmasına ve benzerlerinin olmasına yol açabilir... Dolayısıyla bu işler, birincil ve tek kaygısı içgüdüler, glmek ve eğlenmek olan birinin meşgul olabileceği konular değildir. Ancak sorun şu ki bu “bayağı” insan örneklerin yoğun bir şekilde üretilmesi, toplumun devamlılığı, ilerlemesi ve genişlemesi için ihtiyaç duyduğu enerjiden mahrum kalmasına neden olmaktadır. Zira toplumların kalkınması için bilim adamlarına, dşnrlere, doktorlara, mühendislere ve araştırmacılara ihtiyaç olduğu gibi düşmanlarla savaşmak, planlar yapmak ve komplolara karşı koymak için de ordularda cesur adamlara ve vatanlarını ve ailelerini korumak için en değerli şeylerini feda etmeye hazır adamlara ihtiyaç vardır. Eğer insanlar bayağı bir konuma getirilirse, bu görevleri kim üstlenecek?

Bayağılığa ek olarak boyun eğen ve hiçbir değeri olmayan insanlar olduğu gibi büyük bir saldırganlığa sahip olan insanlar da vardır ve bu gözlemlenen bir gerçektir. Bayağılığın yaygın olduğu toplumlarda suç ve toplumsal vahşet de yan yana olur; çünkü bayağılık, en önemsiz nedenler için bile savaşmaya hazır olduğu gibi para hırısı, futbol takımlarının galibiyeti, mahallelerinin çocuğunun başarısı ya da onlardan birisi kendi statüsüne yakışır bir şekilde davranmadığı için herhangi bir bayrağın altında kanlı çatışmaya, yıkıma ve tahribata sürüklenmeye de hazırdır... Bu da güvenlik glerinin sayısının ve kapasitesinin artırılması gerekliliği, isyan eylemleri sonucu ortaya çıkan maddi kayıplar ve hasarlar, cezaevleri inşa etme ve tutukluların bakımını sağlama maliyetleri açısından toplumlara ek bir yük getirmektedir.

Toplumların inşa edilme ve kalkınması için mutlaka toplumun tüm bireylerinin bilinçli, eğitimli ve ciddi olması gerekmediği, dolayısıyla bu özelliklere sahip seçkin bir grubun bulunması ve bu seçkin grubun iktidarı ele geçirerek işleri düzeltmesi yeterlidir denilebilir. Ancak dikkat edilmesi gereken şey, bayağılığın bulaşıcı ve baştan çıkarıcı bir özelliğinin olduğudur; dolayısıyla bayağılığın ve rahatlığın, toplumun yeniden kalkınması için güvenilen seçkinler de dahil toplumun tüm sınıflarına sızmayacağının garantisi yoktur; bu da zamanla salih ıslahların stoklarını tüketecektir ki bu da gözlemlenen bir gerçektir. Sorunların acısını çeken ülkelerde asıl olan, insanların siyasi çalışmaya katılımlarının yüksek olması gerektiğidir; çünkü tüm insanlar değişime ilgi duymaktadırlar; oysa gerçek tam tersidir: zira partilere, sendikalara, siyasi çalışma yapan örgütlere katılanların sayısı sürekli azalmaktadır.

Birisi çıkıp meselenin siyah ve beyaz gibi olmadığını, bayağılığın müptelası olan herkesin tamamen umutsuz olmadığını söyleyebilir; zira kişi geceleri özel hayatında, bayağı ve kaygısız olurken gündüzleri ise çalışırken ciddi ve ısrarcı olabilir ve bu ise özellikle Batı'da gözlemlenmektedir. Zira insanlar geceleri veya

tatillerinde eğlenip sefahat içinde yaşarlarken sabah olunca veya tatilleri bitince de işlerine tüm ciddiyetle sarılabilir ki bu, zararsız bir bayağılıktır.

Ben de diyorum ki, evet, bu doğru gibi görünebilir, ancak Batı'nın durumuna vakıf olan birisi, bayağılığın büyük oranda genişlediğini, Batı'daki gençlerin büyük bir kısmının bayağılık akımına kapılarak toplumlarına yük haline geldiğini, yüksek öğrenim görmekten vazgeçtiğini, hatta çalışmaktan bile vazgeçtiğini, uyuşturucu tüketimiyle meşgul olduğunu, özellikle de güçlü etkisi olanlar dahil uyuşturucu tüketiminin yasallaşmasıyla bunun yaygınlaştığını, elektronik oyunlarla ya da sanat denen şeyle saatlerce vakit geçirdiklerini ve gençlerden birçoğunun, organize suç ve uyuşturucu ticaretiyle uğraşan mahalle çetelerine katıldığını bilir. Yine bilgi sahibi bir kişi, Batı'da yüksek öğrenim belgeleri almış ve bugün bilimsel rönesansın yapısını inşa edenlerin büyük bir kısmının üçüncü dünya ülkelerinden geldiğini, Batı'nın bizzat acısını çektiği eksikliklerini örtmek için bu kişileri kendine çektiğini ve şayet bu çekim olmasaydı Batı ülkelerinin bilimsel açıdan yükselen ülkelerin gerisinde kalacağını da bilir.

Birisi gelip sözde bayağılığın özünde kişisel özgürlüğün olduğunu, herhangi birinin insanların kendi paralarıyla veya boş zamanlarında istediklerini yapmalarını engelleyemeyeceğini ve bayağılığı kınamanın ise, insanları kısıtlamak ve toplumu kendi algılarına göre şekillendirmek isteyen İslami referansa sahip olanların tekelinde olduğunu söyleyebilir.

Cevap: Daha önce de belirttiğimiz gibi bayağılığın yayılması sadece insanların kişisel özgürlüklerini kullanması anlamında değildir, aksine dediğimiz gibi insanları meşgul etmek ve dikkatlerini dağıtmak için planlanmış bir eylemdir. Zira gayrimüslimler de dahil olmak üzere akil olan düşünürler bunu kınıyorlar ve onun tehlikelerine karşı uyarıyorlar. Nitekim bayağılığın yayılmasını kınayan ve modern toplumlarda yaygınlaşmasını eleştiren düşünürler arasında, bu konuyu felsefi, sosyal, medya veya eğitimsel açıdan ele alan birçok önemli isimlerin olduğunu görmekteyiz. Şimdi onlardan bazılarını zikrederim:

1- Max Horkheimer (1895-1973) ile birlikte "Aydınlanmanın Diyalektiği" kitabını telif eden Theodor Adorno (1903-1969); popüler kültürün tarafsız olmadığı, aksine sermayenin ve siyasi kontrolün çıkarlarına hizmet eden "programlanmış" bir kültür olduğu, ayrıca onun bir hegemonya aracı haline geldiği, insanları eğlendirdiği, bilinçlerini uyuşturduğu ve onları pasif tüketicilere dönüştürdüğü uyarısında bulundukları gibi kitleleri uyuşturan ve eleştirel düşüncelerini engelleyen önemsiz içerikler üreten "kültür endüstrisinin" de eleştirmişlerdir. "İnsanların, değişim arzusu olmadan gerçekliği olduğu gibi kabul etmelerini sağlamaktadır."

2- Neil Postman (1931-2003) "Amusing Ourselves to Death" (Kendimizi Ölümüne Eğlendirmek) kitabında; medya organlarının ciddi bilgi pahasına yüzeysel eğlence araçlarına dönüştüğünü, dolayısıyla siyaset, eğitim, din ve kültürün artık ciddi tartışma konusu olmaktan çıkıp eğlence amaçlı "tiyatro gösterileri" haline gelmesini eleştirmiş ve şöyle demiştir: "Biz baskıdan değil, gülmekten öleceğiz." "En büyük tehlike bizi okumaktan alıkoyanlarda değil, bizi okumak istememeye yöneltenlerdedir."

3- Pierre Bourdieu (1930-2002): “**Televizyon ve Zihin Kontrolü Mekanizmaları**” adlı kitabında, televizyonun “sembolik bayağılığı” pekiştirdiğini ve yüzeysel ve kitleleri çeken yüzler lehine ciddi entelektüel elitleri dışladığını ifade ederek şöyle demiştir: “Televizyon söylenmemesi gereken şeyleri söylememelik yapmıyor, aksine söylenmesi gereken şeylerin söylenmesini engelliyor.”

4- Alain Deneault (1970), “La Médiocratie” (Vasatlığın İktidarı) kitabının sahibidir; kitapta, siyaset, ekonomi, medya ve eğitim alanlarında başarı kriteri olarak yetkinlik veya ahlak yerine (sıradanlığın/bayağılığın) yükselişinden bahsetmekte olup kitabında şöyle demektedir: Bizler, sıradanlığın (bayağılığın) sadece marjinal bir olgu olmaktan çıkıp mütekamil bir sisteme dönüştüğü, yetkinliğin başarı ölçüsü olmadığı, aksine itaat etme yeteneğinin, eleştirel düşünmemenin ve “oyuna” entegre olmanın ölçüsü haline geldiği bir asırda yaşıyoruz; zira toplumun üzerine, sistemi tehdit etmediklerinden, aksine onu pekiştirmelerinden dolayı ilerlemiş bayağı kişiler hakim olmuştur; bayağılık ise siyaset, ekonomi, medya ve hatta eğitim ve bilimsel araştırmada bile “başarı için bir şart” haline gelmiştir.

5- George Orwell (1903-1950), “1984” romanında yumuşak diktatörlüğü kınayarak şöyle demiştir: İnsanların bilincini dil ve kültür yoluyla yeniden şekillendirebiliyorsanız, fiziksel baskıya gerek yoktur.

6- Aldous Huxley (1894-1963), 1932 yılında yayınlanan ve 1958 yılında revize edilen “Cesur Yeni Dünya” (Brave New World) romanında; en büyük tehlikenin artık “katı diktatörlükten” değil, aksine tüketim, medya organları, zevk bağımlılığı ve organize bayağılık gücüne dayalı yumuşak diktatörlükten kaynaklandığını düşünüyor ve romanda şöyle diyor: “Tiranlar, bizler gülüp kısıtlamalara doğru sürüklenelim diye şiddetle değil, aksine bizleri oyalayarak kontrol edeceklerdir.”

O halde bu bayağılığa çılgınca çağrıda bulunmayı kınamak İslamcılarının uzmanlık alanı değildir; ancak akıllı başında ve gayretli herkesin bunu kınamaktan ve ona karşı uyarmak için alarm zillerini çalmaktan kendini alması imkansızdır. Eğer bu Batılılar, ülkelerinin gelişmiş olmasına, kişisel özgürlükler fikrine inanmalarına ve bu uygulamaların çoğunun inançlarına aykırı olmamasına rağmen, buna kınıyorlarsa, o halde biz ne yapmalıyız?

İslam beldelerimiz için felaket iki kat daha fazladır ki bunun birkaç nedeni vardır:

1- Ülkelerimizin bilimsel ve sanayi olarak geri kalmış durumda olup sıralamanın en gerisinde olması; böyle bir durumda olan kimsenin, asıl olarak bayağılıkla meşgul olmak yerine çalışmak için kolları sıvaması gerekir.

Ülkelerimiz zayıf ve ihlal edilmekte olup düşman onlara saldırmakta ve savaş sanayindeki muazzam teknik ilerleme farkı sonucunda neredeyse onu püskürtecek kimseyi bulamamaktadır; böyle bir durumda olan kimsenin, asıl olarak önemsiz şeylerle meşgul olmak yerine kolları sıvaması ve bize istediği şeyi yapsın diye işi Batı'ya terk etmemesi gerekir.

2- İnsanların kendisiyle meşgul olduğu bu bayağılığın çoğu haramlardan olup mubah olan bir eğlence değildir; dolayısıyla bunlarla meşgul olmak haramdır ve sahibini kıyamet gününde cezaya maruz bırakır; böylece sahibi nefsinde, dünyanın zilletini ve aşağılanmışlığını, ahiretin ise rüsvaylığını toplamış olur.

Bu rejimlerin iktidar sütunlarını pekiştirmek için bayağılığı yaymak bir suçtur, hem de nasıl bir suç; zira o zalimler, insanlara zulmetmek ve onların kaynaklarını yağmalamakla yetinmediler, aksine bir bütün olarak toplumları yozlaştırmaya, baştan çıkarmaya ve oyalamaya çalışıyorlar, bunun için de, acısını çektikleri yoksulluk ve sefaletin gölgesindeki insanların en çok ihtiyaç duyduğu en değerli paraları harcıyorlar; tüm bunları da iktidarlarını pekiştirip sürdürmek ve hiç kimse onların iktidarını bozamaması için yapıyorlar. Oysa eğer akletmiş olsalardı, insanları iyi bir şekilde gözettikleri takdirde insanların onları göğüsleriyle koruyacaklarını, onları koltuklarında tutacaklarını, kendilerine ve tebaalarına iyiliğin galip geleceğini, ondan kendi ihtiyaçlarına yetecek kadarını, hatta daha fazlasını alacaklarını ve Allah'ın yarattıklarına zulmetmelerine, onları ifsat edip ayartmalarına ihtiyaç duymayacaklarını bilirlerdi.

Zulüm, tek bir kişiyi etkilediğinde, mazlumun tövbe etmesi ve özür dilemesiyle telafi edilebilir; ancak geniş kitleleri, hatta ardışık nesilleri etkilediğinde, işte o zaman etkisi yıkıcı olur. Bu bayağı adam, kendisi gibi bayağı bir kadınla evlenip ikisi de yeterli eğitim almamış ve günlerini de yararsız şeylerle geçiriyorsa, onların neslinden ne beklenebilir ki? Zira onlara hangi değerleri aşılayacaklar? Toplumun, onların nesillerini ıslah etmek için yüklendiği külfet ne olacak?

Allahu Teala şöyle buyurmuştur: **إِنَّ الَّذِينَ يُحِبُّونَ أَنْ تَشِيعَ الْفَاحِشَةُ فِي الَّذِينَ آمَنُوا لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَاللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ** **“İnananlar arasında çirkin şeylerin yayılmasını arzulayan kimseler için dünyada da ahirette de çetin bir ceza vardır. Allah bilir, siz bilmezsiniz.”** [Nur 19] Ve Sallallahu Aleyhi ve Sellem de şöyle buyurmuştur: **إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ مَعَالِيَ الْأَخْلَاقِ، وَيَكْرَهُ سَفْسَافَهَا** **“Şüphesiz Allah, yüce ahlakı sever, kötü ahlaktan ise nefret eder.”** [Hakim, Sehl bin Sa'd es-Sâ'idi kanalıyla Müstedrek'te tahrir etti ve Albani, Sahihu'l-Cami'de sahihledi.] Ömer İbn Hattab Radiyallahu Anh'dan şöyle dediği rivayet edilmiştir: **“Sizden herhangi birinin, ne dünya işinde ne de ahiret işinde boş durmasını ve tembellik etmesini görmekten nefret ediyorum.”**

Bayağılık, her ne kadar kendilerine öyle gibi görünse de yöneticiler için bir can simidi değildir. Dolayısıyla onu bir kurtuluş yolu olarak görmek, korkunç bir dar görüşlülüğün kanıtıdır. Çünkü bayağılık, insanların dikkatini bir an için onlardan uzaklaştırsa da, ancak onların iktidarının temellerini oyup güç noktalarını tek tek vuracaktır; ta ki iktidarlara onların başlarına yıkılana ya da bir saldırgan saldırdığında hiçbir güç kalmayana kadar. Böylece direnmeden düşmanına teslim olur ki işte o zaman bir kaçış da yoktur.

Hizb-ut Tahrir Merkezi Medya Ofisi İçin Yazan

Muhammed Abdullah